

må dog ikke føre til en opfattelse af at de etniske minoriteter er passive ofre for udviklingen. Tværtimod bliver dette grundlaget for at forstå den uhyre komplekse multi-etniske virkelighed, hvor de etniske minoriteter udvikler nye livsformer, organisationer og forskellige politiske, kulturelle og religiøse udtryksformer.

Et hovedtema i bogens afsluttende kapitler er diskussionen om udviklingen og eksistensen af en „storby-underklasse” som et selvstændigt fænomen og den videnskabelige begrebsliggørelse af dette fænomen, eller i hvilket omfang dette er et fortsat udtryk for social diskrimination og racisme. Artiklerne indeholder sammenlignende studier fra Europa og USA, hvor der redegøres for dobbelthederne vedrørende den øgede sociale mobilitet i de etniske minoriteter, samtidig med at hovedparten af disse „fastlåses” i storbyghettoen i dårlige boliger, med ringe uddannelse og uden kontakt til arbejdsmarkedet, i stigende grad afhængige af velfærdssystemet og sort økonomi.

Christian Horst
Kultursociolog

Danmarks Lærerhøjskole.

THOMAS CRUMP: *The Anthropology of Numbers*. Cambridge Studies in Social and Cultural Anthropology no. 70. Cambridge: Cambridge University Press 1992 [1990]. 197 sider, ill. ISBN 0-521-43807-1 paperback £11.95, ISBN 0-521-38045-6 hardback.

Tal og deres betydning er et omfattende område. Thomas Crumps bog *The Anthropology of Numbers* afspejler den rigdom, der ligger i emnet. Crump opdeler bogen i følgende kapitler: Tallets ontologi; den kognitive fundering for talbeherskelse (numeracy); tal og sprog; kosmologi og etnovidenskab; økonomi, samfund og politik; mål, sammenligning og ækvivalens; tid; penge; musik, poesi og dans; spil og held; kunst og arkitektur og tallets økologi. Det er en hel del. Crumps bog afspejler da også de problemer, der ligger i det brede emne. Bogens 197 sider er ikke nok. At Crump veksler mellem abstrakte overvejelser over en ontogenese for beherskelsen af tal (numeracy) og konkrete eksempler fra alle vide vegne gør det ikke nemmere. Crump vil simpelthen for meget.

Der er dog også andre problemer end mængdeproblemet ved bogen. For eksempel har Crump et problem, nemlig læseren. Det

forudsættes, at læseren kan følge med på det vilde ridt fra landsby til landsby, fra kultur til kultur, fra verdensdel til verdensdel. Der klippes fra én antipode til anden på få sætninger om en given kultur, når den belyses i helt anden kontekst måske 70 sider længere fremme. Skriftens løb fornemmes nærmest som en slags *stream of consciousness* – fascinerende, men indforstået og springende. Skrivestilen er forvirrende, men hvad værre er: stilen gør, at det er umuligt for læseren at følge Crumps argumentation. Man er simpelthen nødt til at tro ham på hans ord, for der er ikke plads til alle mellemregningerne, kun til facit, før der hastes videre til næste kultur, der har en anden måde at bruge tallene på. Det er en tekst af begyndelser. At præsentere et stort antal kulturer er Crumps ene projekt, men han har også et andet: han ønsker at konstruere en talbeherskelsens ontogenese. Her bliver postulaterne og pladsmangelen også et problem.

Foruden disse formelle – nærmest numerisk betingede – anker er der også en mere subjektiv beklagelighed. Crump begynder med at fastslå, at „numerical systems are well integrated with the cultures in which they are embedded” (s. vii) – tal er integreret i kultur, de er altså ikke en del af deres kultur. Med dette greb adskiller Crump kultur og tal, hvilket gør ham i stand til at foretage flere operationer: Tal kan forstås som fundamentale, og tal kan forklares via matematik og aritmetik (s. 1), altså via objektive systemer, der fungerer uafhængigt af enhver kulturel påvirkning. At tage udgangspunkt i et system er der intet i vejen med, men at gøre det på så konkret et niveau er farligt, fordi man ikke når videre end til at påvise, at matematik handler om tal, og at tal er matematikkens emne. Tautologien udelukker, at Crump behøver at søge kulturelle forklaringer på numeriske konstellationer, for tal er jo matematik og ikke en del af kulturen.

Talbeherskelsens ontogenese betyder for Crump den evolution, og desuden den diffusion, der kan spores af visse talsystemer. Han underbygger ikke disse påstande, og skønt der er en pointe i at spore tallenes urbegyndelse, forekommer der dog at være større pointe i at spore deres betydning for de kulturer, de er en del af.

Crumps forsøg på at etablere tallenes ontogenese fører ham væk fra kulturanalysen. Med talbeherskelsens ontogenese som overordnet projekt lader tallenes antropologi sig reducere

til matematik (filosofisk forklaring), psykologi (indlæringsforklaring) og evolution (historisk forklaring). De enkelte kulturers forskellige opfattelse og brug af tal eller talsystemers samspil med andre af kulturens komponenter er underspillede temaer, som ellers kunne have ført Crump ud i en mere interessant diskussion.

Bogen forekommer – som det nok er fremgået – ikke at være Værket om tallenes antropologi; det er for stort et emne til for kort en bog – men Crump kan noget andet.

Crump har opstillet et enormt katalog med eksempler fra alle vide vegne. Der kunne savnes et appendix, som kunne give oversigt over alle disse eksempler, for man kommer vidt omkring; med et sådant appendix ville bogen have stor anvendelse som encyklopædi.

Crump formår desuden at videregive sin egen inspiration – de mange eksempler på talforekomster i alle kulturelle sammenhænge er fascinerende læsning. Hans eksempler og sammenligninger er mange og tankevækkende. Et andet fornemt træk ved bogen er Crumps mange etymologiske udredninger. Disse ideelle ekskursioner ind i sproget formidler mange Aha-Erlebnisse. I de sjældne tilfælde, hvor Crump overgiver sig til kulturanalytiske overvejelser, gør han det desuden godt.

Skønt bogen her er klandret for at ville for meget, må et par oplagte mangler dog nævnes. Rummet er et emne, det forekommer oplagt at indføre i den lange række af kapitler. Crump opfatter tid og penge som modsætninger: „Combining time and money is about as easy as mixing chalk and cheese” (s. 99) – det argumenterer han godt for, men det forhindrer dog ikke, at en anden af tidens traditionelle modsætninger savnes, nemlig rummet. Bororo-landsbyernes spatiale struktur nævnes i forbifarten, og arkitektur og geomanti (idéen om, at der findes ideelle måder at arrangere de topografiske træk i ethvert landskab) fylder flere sider, men eller er der ikke gjort noget ud af den fyldige etnografiske litteratur, der angår kategorisering af rummet, og den oplagte forbindelse til tal.

Der er også en overordnet indfaldsvinkel, der synes at mangle, og som bedre end ontogenesen kunne have sporet Crump ind på egentlige kulturanalyser: tal som tegn. Tal som kategoriseringssystemer og som bærere af betydning ud over den rent formelle er det oplagt at forholde sig til som en del af sproget, som indfældet i enhver kulturs system af tegn, og

altså som en del af det netværk, der til stadighed forskyder sig og ikke kan forklares som objektiv matematik. „Its [mathematic] contents can always transcend language” (s. 26) og „The intellectual basis of games is universal and logical, rather than particularistic and linguistic” (s. 118) er to erklæringer, der vidner om Crumps insisteren på det objektive og upåvirkelige ved sit emne, et standpunkt, der i det mindste fordrer en diskussion – ikke blot en eksklamation. At literacy er forskelligt fra numeracy er Crump inde på tidligt (s. viii), og det er da også vigtigt på et partikulært niveau. På et generelt niveau må begge kategorier opfattes som tegn, som det ville være frugtbart at tænke inden for samme ramme. Karakteristiske kulturelle værdier ved tal ville muligvis kunne vise sig, hvis man forstod begge områder som tegnsystemer, der eksisterer afhængigt af hinanden.

Det er blevet antydnet, at Crump er en levende fortæller. Han benytter sig således af skjulte henvisninger til *Through the Looking-glass*, den anden fortælling om Alice i eventyrland (hvis vid jo netop ligger i igen og igen at bryde alle systemer – ved hjælp af sprogforbistringer i absurde situationer [hele fortællingen er organiseret som et skakspil]). Disse henvisninger er elegante og virker efter hensigten – som en ironisk understrøm under systematikken. Crump får tit udtrykt sine pointer i en personlig og vittig stil. Han bemærker selv, at hans bog indeholder „some 90.000 words”; hertil kan så føjes, at den også indeholder 356 fyldige noter, hvilket er lige i overkanten for de 150 siders brødtekst. Der er tal over alt. Hvilket Crump gør opmærksom på også i limericks, for som han skriver (s. 109):

There was a young man of Milan,
Whose poems, they never would scan;
When asked why it was,
He said, „It's because
I always try to get as many words into the
last line as I possibly can”.

Kirsten Marie Raahauge
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

JOHN DAVIS: *Exchange*. Buckingham: Open University Press 1992. 100 sider, supplerende litteratur, referencer og et indeks. ISBN 0-335-15583-9 paperback pris £8,99. ISBN 0-33515584-7 hardback pris £30.00.